

La Torreta

Balsareny

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector central del terme municipal
Emplaçament	Camí de la Costa del Castell que surt de Balsareny prop de cal Sarrí fins a una rotonda, després segueix per un corriol i després camí de nou. Des de la rotonda seguir uns 350 i prendre un corriol direcció sud.
Alçada:	359
Coordenades:	
Latitud:	41.86857
Longitud:	1.87929
UTM Est (X):	406994
UTM Nord (Y):	4635791

Classificació

Número de fitxa	08018 - 292
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani
Segle	XIX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Coberta esfondrada. Estat d'abandonament
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIN
Europea – Atributs inspire:	National Monument Record – Defensa
Observacions protecció:	BCIN. Núm. registre 504-MH / R-I-51-5197. Decret castells i fortaleses 22/04/1949 (BOE 5-5-1949)
Data aprovació:	dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari	IPA 583
Generalitat i altres inventaris	

Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08018A009000500000DD
Fitxes associades:	
<u>Fortí del Serrat del Maurici</u>	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dj., 20/10/2022 - 15:54

Descripció

Fortí de dimensions modestes que probablement fou construït amb motiu de les guerres carlines al segle XIX. Està situat a la falda del turó del Castell de Balsareny, sobre un promontori que s'aixeca al costat de l'antic camí que pujava al castell. L'indret es troba al costat de llevant del riu Llobregat i domina el pas de l'antic camí ral de Berga.

És una construcció de planta rectangular amb dues torres en dos dels angles, diagonalment oposades. La porta es troba a la cara de llevant, emmarcada amb llindes i brancals de pedra picada. El parament és fet de maçoneria, amb restes d'arrebossat i amb reforços puntuals de maó a les obertures. A les cantonades els carreus són ben escairats. L'interior era cobert amb una estructura embigada, de la qual n'han quedat els forats. Repartits entre els quatre murs i les dues torres, el fortí disposa de 21 espitlleres. Cadascuna de les torres en té quatre. Interiorment el recinte mesura 6,5 per 3 metres. A l'angle sudoest devia haver-hi algun tipus d'estructura de guaita per sobre de la coberta, ja que s'hi insinua una mena de merlet.

Exteriorment, tota la construcció queda encerclada per un petit fossat que mesura 1,5 metres d'ample i està protegit per un mur de pedra.

Història

Balsareny va tenir un paper destacat durant la primera Guerra Carlina (1822-1840). Gràcies a l'estudi de Josep M. Sabala (1987) sobre unes memòries escrites per Ramon Gamisans Subirana coneixem amb força detall el setge que l'any 1839 va patir el poble, i que va motivar posteriorment la construcció del fortí del Serrat del Maurici i, probablement, d'aquest segon fortí anomenat la Torreta.

Alineat amb el bàndol liberal, ben aviat Balsareny es va preparar per la resistència. El 1834 i 1835 s'havien refortificat les muralles, i el 1836 s'havia organitzat una milícia per fer front a possibles atacs carlins. El 1837 els dirigents carlins s'havien instal·lat a Berga, que es va convertir en la capital carlina del Principat. Posteriorment el comte d'Espanya (un general carlí d'origen francès) va traslladar el seu quarter general a Casserres i ordenà l'incendi d'Olvan i Gironella. El 1838 el Comte d'Espanya va segrestar el rector de Balsareny, Marià Casanova, que s'havia negat a pagar la contribució de la guerra. Finalment, el 17 de febrer de 1839 el Comte d'Espanya va atacar Balsareny amb un exèrcit de 3.200 soldats i 200 cavalls. Els carlins van rodejar el poble i van ocupar el Serrat del Maurici, on encara no hi havia el fortí. Des d'aquí van bombardejar Balsareny durant dos dies. Al seu torn, un grup de 25 homes de la milícia local, capitanejats per Josep Camprubí, van aconseguir pujar al castell de Balsareny, que es trobava en ruïnes, i des d'allí mantenien a distància el assetjants. La gent del poble va aconseguir evitar un assalt amb baionetes al portal de Berga. Finalment, el dia 19 van arribar les tropes liberals comandades pel general Carbó, que venien de Vic per Sallent, i van aconseguir fer fora els carlins (Serra-Carreté, 2005: 82).

Poc després, el mateix any 1839 (Carreté, 2010: 113), el govern liberal va fer construir el fortí del Serrat del Maurici, que tenia l'objectiu de defensar el camí ral de Berga a Manresa. Cal tenir present que amb la construcció del pont sobre el Llobregat Balsareny havia esdevingut una cruïlla de camins estratègica, i el castell de Balsareny es trobava en ruïnes perquè havia estat incendiat en una revolta contra el seu baró. No coneixem notícies històriques concretes sobre la construcció del fortí de la Torreta, tot i que en alguna publicació s'afirma que és de l'any 1838. Per la seva tipologia constructiva, pròpia del segle XIX, es pot atribuir certament a l'època de les guerres carlines. És probable que es construís entorn de 1839, com una posició de reforç del fortí del Serrat del Maurici per possibilitar el foc creuat sobre el camí ral de Berga.

Bibliografia

- CARRETÉ PARERA, Ramon; BENÉITEZ, Vicenç (2002). *Balsareny: història en imatges (1897-1975)*. Col·lecció Fotografia històrica, 12. Angle Editorial; Centre d'Estudis del Bages, Manresa, p. 18, 59.
- CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 113.
- OLIVARES, David (1997). *La fortificació de la comarca del Bages en temps de les guerres carlines*. Centre Excursionista de la comarca de Bages, Manresa.
- SABALA SAFONT, Josep M. (1987). *El setge de Balsareny per Compte d'Espanya en la 1ª Guerra Carlina (1839)*. Centre d'Estudis del Bages, Manresa.
- SERRA SALA, Joan. M. (1988). "Balsareny", *Història del Bages*, vol. 1. Parcir Edicions Selectes, Manresa, p. 143.
- SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p. 82-83.

